

Άρειος Πάγος 1297/1976, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ 36/77 σελ. 228, ΝοΒ 25/77 σελ. 914

Περίληψη: Ευθύνη εργοδότη προς αποζημίωσιν του παθόντος εξ εργατικού ατυχήματος δυναμένου ν' αποδοθή εις δόλον του εργοδότη ή των προστηθέντων ή επήλθεν εκ μη τηρήσεως διατάξεων, περιεχομένων εις νόμους, διατάγματα ή κανονισμούς, αίτινες ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. - Ουχί και εκ παραβάσεως των εκ του άρθρου 662 Α.Κ. επιβαλλομένων γενικών υποχρεώσεων.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. ΧΡ. ΚΟΜΟΤΟΥΡΟΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. ΛΙΑΚΑΤΑΣ

Δικηγόροι οι κ.κ. Ηλ. Παρασκευάς, Ι. Πασσιάς

Εκ του άρθρου 16 του από 24 Ιουνίου 1920 β. δ/τος "περί κωδικοποιήσεως των νόμων περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων σαφώς προκύπτει ότι ο παθών εργατικών ατύχημα εις τινα των εν άρθρω 1 αυτού αναφερομένων επιχειρήσεων, δικαιούται να εγείρη την εκ του Αστικού Δικαίου αγωγήν μόνον όταν το ατύχημα δύναται ν' αποδοθή εις δόλον του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων ή επήλθεν εν εργασία ή επιχειρήσει, εκ μη τηρήσεως διατάξεων περιεχομένων εις νόμους, διατάγματα ή κανονισμούς εκδοθέντας υπό της αρμοδίας Δημοσίας Αρχής ή υπό του κυρίου της επιχειρήσεως, επικυρωθέντος όμως υπό της Αρχής, αίτινες ειδικώς προβλέπουν τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων ων η τήρησις επιβάλλεται εις τον εργοδότην, ουχί δε και εν παραβάσει μόνον του άρθρου 662 Α.Κ., όπερ ρυθμίζει την υποχρέωσιν του μισθωτού να διαρρυθμίξη τα της εργασίας ως και του χώρου αυτής και της διαμονής, των εγκαταστάσεων και μηχανημάτων ή εργαλείων κατά τρόπον ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εκμισθωτού ή των παρεμφερών διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του β. δ/τος της 15/21 Οκτωβρίου 1922 "περί χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως και λειτουργίας πάσης μηχανολογικής εγκαταστάσεως", αίτινες σκοπούσι την λεπτομερή εξέτασιν των συνθηκών ιδρύσεως πάσης μηχανολογικής εγκαταστάσεως και τον καταρισμόν αντιστοίχων όρων ασφαλείας, προς προστασίαν του εργαζομένου προσωπικού από παντός κινδύνου και βλάβης της υγείας, προκληθησομένης υπό της ιδρυομένης εγκαταστάσεως, ή των διατάξεων του άρθρου 925 Α.Κ., ήτις ρυθμίζει την ευθύνην του κυρίου ή νομέως κτίσματος ή άλλου έργου συνεχόμενου μετά του εδάφους διά την ζημίαν την προξενηθείσαν εις τρίτον ένεκα πτώσεως αυτού, αποκλειομένης ούτω της εκ του κοινού δικαίου αγωγής κατά του εργοδότη όταν το ατύχημα αιτίαν έχη την αμέλειαν αυτού ή των υπ' αυτού προστηθέντων προσώπων ή την παράβασιν γενικών διατάξεων καθοριστικής της υποχρεώσεως αυτού όπως λαμβάνη μέτρα διά την ασφάλειαν των παρ' αυτά εργαζομένων. Ταύτα δεχθέν και το δικάσαν Εφετείον, αποφηνάμενον διά της προσβαλλομένης αποφάσεώς του ότι η ένδικος αγωγή δεν στηρίζεται εις το άρθρ. 16 ν. 551, απορρίψαν μετά ταύτα, μετ' εξαφάνισιν της πρωτοδίκου αποφάσεως, ταύτην, διώκουσαν την εις τον αναιρεσίοντα επιδίκασιν πλήρους αποζημιώσεως κατά τας διατάξεις του Αστικού Δικαίου διά το όπερ ούτος υπέστη ατύχημα κατά την εκτέλεσιν εργασίας παρά τη αναιρεσιβλήτω, χωρίς να αποδίδη εις αυτήν ή εις τα υπ' αυτής προστηθέντα πρόσωπα δόλον ή ότι επήλθεν εκ της μη υπ' αυτής τηρήσεως διατάξεων περιεχομένων εις νόμους, διατάγματα ή κανονισμούς εκδοθέντας υπό της αρμοδίας Δημοσίας Αρχής ή υπό της ίδιας, κυρωθέντας όμως υπό της Αρχής, προβλέποντας τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων ων η τήρησις επιβάλλεται εις τον εργοδότην, αλλ' εις παράβασιν των άρθρων 662, 914, 922 και 925 Α.Κ. και των β.δ. της 15/21 Οκτωβρίου 1922 και της 25.8/5.9.1920 και 14/22.3.1934, ορθώς ηρμήνευσε και εφήρμοσε τας διατάξεις ταύτας και είναι απορριπτέος ο εκ του εδαφ. 1 του άρθρου 559 Κώδ. Πολ. Δικ. πρώτος λόγος του αναιρετηρίου ως αβάσιμος.

Ως προκύπτει εκ του δικογράφου της ενδίκου αγωγής, εφ' ης εξεδόθη η προσβαλλομένη απόφασις, αυτή μίαν και μόνον βάσιν έχει, ήτοι την περί πλήρους αποζημιώσεως κατά τας διατάξεις του Αστικού Δικαίου, ουδόλως περιεχομένης εν αυτή βάσεως περί αποζημιώσεως κατά τας διατάξεις του ν. 551/1915 εκ του εργατικού ατυχήματος. Δεχθέν όθεν το Εφετείον ότι εν τη αγωγή περιέχεται και τοιαύτη βάσις, κηρυχθέν μετά ταύτα αναρμόδιον προς εκδίκασιν της αγωγής κατά την βάσιν ταύτην και παραπέμφαν αυτήν εις το Μονομελές Πρωτοδικείον Αθηνών ως καθ' ύλην αρμόδιον, παρά τον νόμον έλαβε υπ' όψιν πράγματα μη προταθέντα και έχοντα ουσιώδη επιρροήν εις την έκβασιν της δίκης, καταστήσαν ούτω την απόφασίν του εν μέρει αναιρετέαν κατά το εδαφ. 8 του άρθρου 559 Κώδ. Πολ. Δικ. και τοιαύτην έννοιαν έχοντα τρίτον λόγον του αναιρετηρίου(*).

(*) Αναίρειται εν μέρει η Εφετ. Αθηνών 8421/1974.

Σχόλιο: Κατά την κρατήσασαν εν τη νομολογία γνώμην, την οποίαν ακολουθεί και η κατωτέρω αρεοπαγίτικη απόφασις, διά να χωρήση, κατ' άρθρ. 16 ν. 551, η εκ του Αστικού Δικαίου αξίωσις προς αποζημίωσιν δι' εργατικόν ατύχημα, οφειλόμενον εις την μη τήρησιν των όρων ασφαλείας, δεν αρκεί η παράβασις οιασδήποτε νομίμου υποχρέωσσεως προς λήψιν μέτρων ασφαλείας, αλλ' απαιτείται η παράλειψις εκείνων, άτινα προβλέποντα ειδικώς και συγκεκριμένως υπό ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών εκδοθέντων υπό αρμοδίας Δημοσίας Αρχής ή επικυρωθέντων υπ' αυτής (Α.Π. 23/1957, ΕΕΔ 16, 150, Α.Π. 346/1957, ΕΕΔ 16. 707, Α.Π. 238/1952, ΕΕΔ 11, 579). Εκρίθη δε ότι τοιούτους ειδικούς όρους ασφαλείας δεν περιλαμβάνει το άρθρ. 662 Α.Κ. (Α.Π. 238/1952, 346/1957, ένθ' ανωτ.).

Ούτω κατά την κρατήσασαν ως άνω γνώμην δεν υφίσταται αξίωσις κατά τας κοινάς διατάξεις του Αστικού Δικαίου, όταν το εργατικόν ατύχημα του μισθωτού οφείλεται εις παράβασιν γενικών υποχρεώσεων του εργοδότη, εκ των οποίων επιβάλλεται η τήρησις, ουχί συγκεκριμένων μέτρων, αλλά, αφηρημένως, των αναγκαίων τοιούτων, διά την προστασίαν της ζωής και υγείας των εργαζομένων, οία θεωρούνται και αι εκ του άρθρ. 662 Α.Κ. απορρέουσαι τοιαύται.

Ως προς την ορθότητα της απόψεως ταύτης διευτώθησαν πλείσται αντιρρήσεις, θεμελιούμεναι επί σοβαρών νομικών βάθρων και ιδίως επ' αυτών των προπαρασκευαστικών εργασιών του ν. 551, εξ ων προκύπτει ότι το άρθρ. 16 του νόμου τούτου διευτώθη εν όψει του ισχύοντος τότε ν. Γ.πΛΔ', όστις, κατά τα δεκτά γενόμενα (Α.Π. 238/1952, ένθ' ανωτ.), περιείχεν γενικάς μόνον διατάξεις περί των όρων ασφαλείας, καθ' ον τρόπον και το άρθρ. 662 Α.Κ. (ίδετε Τ. Τσιμπούκην, Δίκαιον Ιδιωτικών Υπαλλήλων και Εργατών, σελ. 427, Ι. Καποδίστριαν, ΕρμΑΚ άρθρ. 662, αριθ. 59, ίδιον εν ΑΙΔ 9, 302, Χ. Αγαλλόπουλον, Εργατικόν Δίκαιον, σελ. 233, σημ. 2, Κ. Καυκάν, Ενοχ. Δικ. άρθρ. 662 § 4, Αλ. Σακελλαρόπουλον, εν ΝοΒ 2, 30, Α. Στεργίου εν Θέμ. ΣΓ', 576, Σύνταξιν Ν. Δικ. 10, 213, Σύνταξιν ΕΕΝ 19, 522, Εφετ. Θεσσαλονίκης 406/1951, ΕΕΝ 19. 321).

Δέον να σημειωθή ότι το ανωτέρω ζήτημα δημιουργείται μόνον εις όσας περιπτώσεις ο εργαζόμενος δεν υπάγεται εις την ασφάλισιν του Ι.Κ.Α. Διότι οι εις ταύτην υπαγόμενοι δεν έχουσι οπωσδήποτε αξίωσιν εκ του Αστικού Δικαίου δι' εργατικόν ατύχημα επελθόν συνεπεία της μη τηρήσεως των όρων ασφαλείας, ταύτης καλυπτομένης υπό του Ι.Κ.Α., κατ' άρθρ. 60 α.ν. 1846/1951. Και μόνον ως προς τα οφειλόμενα εις δόλον του εργοδότη ή των υπ' αυτού προστηθέντων εργατικά ατυχήματα εξακολουθεί να έχη εφαρμογήν η διάταξις του άρθρου 16 ν. 551 (Α.Π. 609/1970, ΕΕΔ 30, 13, ένθα εις σημειώσεις μας παραπομπαί εις λοιπήν νομολογίαν).